

Łukasz Petelski,

Radca Prawny, Specjalista Prawa energetycznego w Zespole Governments & Energy w Kancelarii Eversheds Sutherland Wierzbowski

Własna instalacja fotowoltaiczna - zagospodarowanie nadwyżek energii elektrycznej

Coraz więcej firm inwestuje we własne źródła zielonej energii, którą następnie wykorzystują na własne potrzeby. Co zrobić z niewykorzystaną energią elektryczną? Ustawa o OZE daje kilka możliwości w tym zakresie.

Wytwórca zielonej energii może zdecydować się na jeden z dwóch modeli. Pierwszy z nich - model autokonsumpcyjny - oparty jest na założeniu, że cała energia wytworzona w instalacji OZE zostanie zużyta na potrzeby własne. Oznacza to, że ilość wytworzonej energii elektrycznej nie powinna przekroczyć zapotrzebowania inwestora. Drugie rozwiązanie oparte jest na częściowej autokonsumpcji - instalacja fotowoltaiczna w niektórych okresach (godziny szczytu, miesiące letnie) wytwarza energię elektryczną w ilości przekraczającej zapotrzebowanie danego podmiotu.

Sposób zagospodarowania niewykorzystanej energii elektrycznej zależy przede wszystkim od mocy zainstalowanej mocy OZE, które możemy podzielić na: (i) mikroinstalacje, (ii) małe instalacje oraz (iii) pozostałe źródła zielonej energii.

Podmioty wytwarzające energię elektryczną w mikroinstalacjach¹ mogą skorzystać z dedykowanego prosumentom systemu opustów lub sprzedawać nadwyżki energii elektrycznej w trybie określonym w art. 41 ustawy o OZE. Inwestorzy, którzy zdecydują się na budowę większego źródła zielonej energii, mogą sprzedając nadwyżki dowolnie wybranemu podmiotowi.

■ System opustów

System opustów przeznaczony jest dla prosumentów, czyli odbiorców kosztowych wytwarzających energię elektryczną na własne potrzeby wyłącznie z OZE, a wytwarzanie energii elektrycznej nie stanowi przedmiotu przeważającej działalności gospodarstwa.

System opustów to szczególnie tego rodzaju system rozliczeń. Rozlicze-

Podmioty wytwarzające energię elektryczną w instalacjach innych niż mikroinstalacja mogą sprzedawać niewykorzystaną energię elektryczną dowolnie wybranemu podmiotowi

niu podlega tu ilość energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej wobec ilości energii pobranej z tej sieci. W przypadku mikroinstalacji o łącznej mocy zainstalowanej nie większej niż 10 kW, rozliczenie następuje w stosunku 1 do 0,8. Prosumenci wytwarzający energię elektryczną w mikroinstalacjach

¹Poprzez mikroinstalację rozumie się instalację o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 50 kW, przyłączonej do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym nie wyższym niż 110 kV.

o łącznej mocy zainstalowanej większej niż 10 kW, mogą rozliczać się w stosunku 1 do 0,7.

Jak to działa w praktyce? Licznik zainstalowany na granicy pomiędzy prosumentem, a siecią dystrybucyjną mierzy jedynie energię wprowadzoną i pobraną z sieci². Za każdy 1 kWh energii wprowadzonej do sieci prosument może odebrać z tej sieci 0,7 kWh, albo 0,8 kWh. Sieć elektroenergetyczna stanowi zatem swojego rodzaju magazyn. „Zmagazynowaną” energię można odebrać (z uwzględnieniem powyższych przeliczników) w ciągu 12 miesięcy od dnia jej wprowadzenia. Warto podkreślić, że jako datę wprowadzenia energii elektrycznej do sieci przyjmuje się ostatni dzień danego miesiąca kalendarzowego.

Od ilości rozliczonej energii prosument nie uiszcza opłat z tytułu jej rozliczenia oraz opłat za usługi dystrybucji, których wysokość zależy od ilości energii elektrycznej pobranej przez prosumenta.

■ System opustów nie dla wszystkich?

Zgodnie z ustawą o OZE rozliczenia prosumentów dokonuje sprzedawca zobowiązany albo sprzedawca wybrany przez prosumenta. Rozliczenie odbywa się na podstawie umowy kompleksowej³. Oznacza to, że odbiorca będący stroną umowy sprzedały i umowy o świadczenie usługi dystrybucji, aby korzystać z systemu opustów, będzie musiał zawrzeć umowę kompleksową. W tym miejscu warto zwrócić uwagę na dwie kwestie.

Po pierwsze - spółki obrotu niebędące sprzedawcami zobowiązanymi często odmawiają zawierania umów kompleksowych, a co za tym idzie - nie rozliczają prosumentów zgodnie z postanowie-

niami ustawy o OZE. Czy mają do tego prawo? Tak. Wynika to z faktu, że publicznoprawny obowiązek rozliczania prosumentów ciąży jedynie na sprzedawcy zobowiązanym. Pozostałe spółki obrotu mogą dobrowolnie dokonać rozliczeń prosumentów. Przepisy prawa nie nakładają jednak na nie takiego obowiązku. W praktyce oznacza to, że w niektórych przypadkach odbiorcy, którzy będą chcieli skorzystać z systemu opustów, zmuszeni będą do zmiany sprzedawcy.

W tym miejscu przechodzimy do kolejnego problemu. Przedwczesne rozwiązanie dotychczasowej umowy sprzedaży (w celu późniejszego zawarcia umowy kompleksowej) może okazać się nieuzasadnione ekonomicznie. Problem ten dotyczy sytuacji, w której umowa sprzedaży energii elektrycznej zawarta została na czas określony. Umowa taka może zostać wypowiedziana przez odbiorcę, niemniej jednak, zgodnie z art. 4j ust. 3a Prawa energetycznego wypowiedzenie takie może się łączyć z obowiązkiem poniesienia przez odbiorców dodatkowych kosztów (jeżeli obowiązek ich uiszczenia wynika z umowy).

Przed podjęciem decyzji o budowie mikroinstalacji warto zatem zwrócić uwagę na treść umowy, na podstawie której odbiorca dokonuje zakupu energii elektrycznej.

■ Więcej szczegółów

Przepisy ustawy o OZE regulują jedynie podstawowe kwestie związane ze sposobem rozliczania prosumentów. Aspekty związane ze sposobem rejestracji oraz bilansowania danych pomiarowych oraz sposobem dokonywania rozliczeń prosumentów mają zostać uszczegółowione w drodze rozporządzenia. Kilka miesięcy temu na stronie

foto: unsplash.com

RCL pojawił się projekt rozporządzenia Ministra Klimatu adresujący powyższe zagadnienia⁴. Nie spotkał się on jednak z aprobatą uczestników rynku, którzy w trakcie konsultacji zgłosili szereg uwag. Rozporządzenie najprawdopodobniej nie zostanie przyjęte w zaproponowanym kształcie. Niemniej jednak warto przyjrzeć się kilku propozycjom, które mogą w przyszłości wpłynąć na sytuację prosumentów.

Projekt przewiduje godzinowe bilansowanie energii. Od sumy energii pobranej z sieci w ciągu godziny odejmowana jest suma energii wprowadzonej do sieci w tej godzinie. Wynik tego działania ma być traktowany na potrzeby rozliczeń jako - w zależności od wyniku - energia wprowadzona do lub pobrana z sieci. Pozostała energia nie będzie podlegała opustom ani opłatom, ponieważ będzie traktowana jak energia, która nie została pobrana, ani wprowadzona do sieci. W zgłoszonych uwagach podniesiono, że rozliczenia powinny być 15-minutowe⁵.

²Nie liczy on natomiast całej energii elektrycznej wytworzonej w mikroinstalacji.

³Artykuł 40 ust. 1a ustawy o OZE

⁴Projekt rozporządzenia Ministra Klimatu w sprawie dokonywania rejestracji, bilansowania i udostępniania danych pomiarowych oraz rozliczeń prosumentów energii odnawialnej z dnia 16 kwietnia 2020 r. <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12333811/katalog/12687478#12687478>.

⁵Podniesiono między innymi argument związany z pracami nad zmianami w zakresie pozyskiwania i udostępniania danych pomiarowych na potrzeby rynku bilansującego (ukierunkowane na odejście od danych godzinowych na dane 15-minutowe). Wskazano również, że dane 15-minutowe są konieczne do kontroli poboru mocy i ewentualnych przekroczeń mocy oraz zwrócono uwagę na fakt, że zapisy rozporządzenia powinny być spójne z planowanym obowiązkiem wdrożenia liczników zdalnego odczytu, dla których wymagany jest 15-minutowy okres rejestracji energii.

Zaproponowane przepisy regulują również sposób rozliczania prosumentów rozliczanych w grupie taryfowej wielostrefowej. Energia wprowadzona do sieci ma być rozliczana w pierwszej kolejności z energią pobraną w tej samej strefie czasowej. Jeżeli po rozliczeniu w pewnych strefach czasowych powstaną nadwyżki ilości energii wprowadzonej do sieci w stosunku do ilości energii pobranej, nadwyżki te mają być uwzględniane w bilansowaniu pozostałych stref czasowych. W przypadku grup taryfowych, w których rozliczenia dokonywane są w więcej niż dwóch strefach czasowych, nadwyżki mają być uwzględniane w strefach od strefy czasowej z najwyższą stawką zmienno sieciową, zawartą w taryfie OSD do strefy z najniższą stawką zmienno sieciową.

Projekt rozporządzenia adresuje również kwestie związane z dostępem do informacji dotyczących rozliczeń. Mają one być udostępniane prosumentowi przez sprzedawcę przy wykorzystaniu platformy elektronicznej. Zakłada się, że informacje te będą obejmować dane przed zbilansowaniem oraz dane

po zbilansowaniu. Dzięki temu prosument będzie mógł kontrolować poprawność bilansowania danych i dokonywania rozliczeń.

■ Mikroinstalacje - sprzedaż energii elektrycznej

Podmioty wytwarzające energię elektryczną w mikroinstalacji mogą również skorzystać z rozwiązania przewidzianego w art. 41 ustawy o OZE, który nakłada na sprzedawców zobowiązanych obowiązek zakupu energii elektrycznej po niższej cenie sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym w poprzednim kwartale⁶. Uprawnienie to przysługuje m. in. (i) przedsiębiorcy, który nie jest prosumentem i wytwarza energię elektryczną w mikroinstalacji, w zakresie niewykorzystanej energii elektrycznej oraz (ii) przedsiębiorcy wytwarzającemu energię elektryczną w mikroinstalacji, niekorzystającemu z systemu opustów.

Istnieje możliwość sprzedaży niewykorzystanej energii elektrycznej podmiotom innym niż sprzedawca zob-

System opustów to szczególnego rodzaju system rozliczeń. Rozliczeniu podlega tu ilość energii elektrycznej wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej wobec ilości energii pobranej z tej sieci

wiązany, po cenie ustalonej w umowie sprzedaży energii elektrycznej.

■ Pozostałe instalacje

Podmioty wytwarzające energię elektryczną w instalacjach innych niż mikroinstalacja mogą sprzedawać i wykorzystać energię elektryczną dowolnie wybranemu podmiotowi. Jest to możliwe po wcześniejszym dokonaniu wpisu do rejestru wytwórców energii w małej instalacji, albo - w przypadku większych instalacji OZE (o mocy zainstalowanej nie mniejszej niż 500 kW) - po uzyskaniu koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej⁷.

Warto zwrócić uwagę na planowane zmiany w ustawie o OZE. W sierpniu na stronie RCL pojawił się projekt ustawy, który zakłada zmianę definicji małej instalacji⁸. Ma ona obejmować instalacje o mocy nie większej niż 1 MW. Jeżeli ustawa zostanie przyjęta w zaproponowanym kształcie, obowiązek uzyskania koncesji dotyczących sprzedawcy energii elektrycznej utworzonej w instalacjach OZE o mocy zainstalowanej większej niż 1 MW.

⁶ IQ 2019 - 241,81 zł/MWh, IIQ 2019 - 247,21 zł/MWh, IIIQ 2019 - 252,65 zł/MWh, IVQ 2019 - 241,41 zł/MWh, IQ 2020 - 250,90 zł/MWh, IIQ 2020 - 245,36 zł/MWh.

⁷ mała instalacja - instalacja odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 50 kW i mniejszej niż 500 kW, przyłączona do sieci elektroenergetycznej o napięciu znamionowym niższym niż 110 kV.

⁸ Projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12336702/katalog/12704360#12704360>.